

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2020-11-10

Närvarande: F.d. justitierådet Ella Nyström samt justitieråden
Per Classon och Stefan Johansson

Möjlighet till betyg från årskurs 4 – efter försöksverksamheten

Enligt en lagrådsremiss den 29 oktober 2020 har regeringen (Utbildningsdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Karin Flemström, biträdd av ämnesrådet Annika Hellewell.

Förslaget föranleder följande yttrande.

3 kap. 14 a §

I paragrafen ges rektor beslutanderätten att införa betyg fr.o.m. årskurs fyra respektive årskurs fem i de angivna skolformerna (tidigare betyg).

I remissen anges att ett beslut om tidigare betyg bör fattas med utgångspunkt i en analys av vilka förutsättningar som finns på skolenheten och vilka förhållanden som bör råda för att främja positiva och undvika negativa konsekvenser av förändringen. Det förutsätts även att det inför rektorns beslut sker en nära dialog mellan huvudmannen och rektor kring vilka förutsättningar det finns för tidigare betyg vid skolenheten och hur detta eventuellt kan påverka huvudmannens arbete i övrigt. Det framhålls att rektorns beslut om att införa tidigare betyg kan få konsekvenser för bl.a. huvudmannens systematiska kvalitetsarbete samt för huvudmannens beslut om kompetensutveckling och fördelning av lärarresurser mellan skolenheterna.

I paragrafens andra stycke föreskrivs att en rektor som överväger att fatta ett beslut om tidigare betyg ska ge lärarna vid berörd skolenhet tillfälle att yttra sig. I kommentaren till bestämmelsen uttalas att detta innebär att lärarna ska ha getts tillfälle att yttra sig i ett sådant stadium av beslutsprocessen att rektor har en reell möjlighet att beakta lärarnas yttranden innan rektor tar slutlig ställning.

Lagrådet kan konstatera att remissens förslag utgår från att ett beslut av rektor att införa tidigare betyg är väl underbyggt och övervägt. Något krav på dokumentation av beslutsunderlaget och vad ett sådant underlag ska innehålla uppställs emellertid inte i lagförslaget. Enligt vad som uppgetts vid föredragningen avses inte heller ett sådant krav föreskrivas i förordning.

Mot bakgrund av de konsekvenser som ett beslut att införa tidigare betyg kan få, talar enligt Lagrådets mening flera skäl för att rektorns analys och överväganden inför ett sådant beslut i vart fall bör dokumenteras. Ett dokumenterat beslutsunderlag bör avsevärt kunna bidra till att förbättra och underlätta såväl den betydelsefulla dialogen med huvudmannen som den författningsreglerade skyldigheten för rektor att ge lärarna tillfälle att yttra sig innan beslut fattas.

Enligt paragrafens tredje stycke ska en rektor som fattar ett beslut om tidigare betygsättning snarast underrätta huvudmannen om beslutet. I bestämmelsen föreskrivs inte något formkrav på hur huvudmannen ska underrättas. I kommentaren till bestämmelsen uttalas att det räcker med att huvudmannen får information muntligt eller genom e-post.

Mot bakgrund av hur huvudmannen påverkas av beslutet om tidigare betyg – bl.a. ska huvudmannen enligt förslaget underrätta Statens skolverk – anser Lagrådet att bestämmelsen bör justeras på så sätt att det ska föreskrivas att rektorn skriftligen ska underrätta huvudmannen om beslutet att införa tidigare betyg.

I lagrådsremissen berörs inte alls situationen att en rektor finner anledning att upphäva ett meddelat beslut om tidigare betyg. Enligt Lagrådets mening bör det under den fortsatta beredningen övervägas om det i en sådan situation kan uppkomma frågor som kräver ytterligare reglering.